

Keskustelua – Diskussion

Keskustelua talouden supistumisen maantieteestä

Ari Lehtinen on kirjoittanut *Terrassa* (131: 4, 2019) tärkeän katsauksen teemasta, jonka pitäisi olla maantieteessä keskeinen. Kuten hän kirjoituksessaan esittelee, talouden supistumisen maantiede liittyy kritiikkiin ekologisesta kestävästä jatkuvan kasvun talousideologiasta ja huoliin luonnonresurssien rajoista, ympäristön pilaantumisesta, yhteiskunnallisesta eriarvoistumisesta ja liikkukuluksesta. Talouteen liittyvien yhteiskunnallisten huolten listaan voi vielä lisätä hallitsemattoman väestökehityksen ja muuttoliikkeen pakolaisvirtoineen, hyvinvointivaltion kriisiytymisen sekä naisvaltaisen koti- ja hoivatyön sivuuttamisen talouspolitiikassa. Näiden lisäksi, globalisaation edetessä, ihmiselämän, ympäristön ja jatkuvan talouskasvun väliset suhteet ovat nousseet uuteen tarkasteluun pandemian aiheuttaneen koronakriisin seurauksena.

Olen samaa mieltä katsauksen tekijän kanssa siitä, että yleisellä tasolla globaalit ympäristöongelmat kuten ilmastonmuutos ja biodiversiteetin köyhtyminen kyllä tunnustetaan melko hyvin, mutta syitä ja seurauksia ei ole helppo konkretisoida niin, että ne johtaisivat selkeisiin korjausliikkeisiin. Yleinen syy ongelmiin on mielestäni selvä: teolliseen tuotantotapaan ja modernisaatioon, ns. ”modernin projektiin” liittyvä työnjaon ja rahatalouden ”rationaalisuus”. Se on voimistanut tavara-tuotannon ja kuluttamisen huikeaa kasvua kaikessa inhimillisessä toiminnassa, kaikissa valtavirtojen mukaisissa talousjärjestelmissä. Kritiikissä on siis kyse tämän kehityksen legitimitetistä, kasvu-talouden vahvan hegemonian kiistämisestä. Supistumisen sijaan kasvuvetoinen yhteiskuntakehitys näyttää kuitenkin nopeutuvan entisestään talouden globalisoitumisen jatkuessa.

Kirjoituksessa tuodaan painokkaasti esiin, että *degrowth*-ajattelu on edelleen, monikymmenvuotisen kehitystyön jälkeenkin, marginaalinen ohjelma, yhä ”vain radikaalia maantiedettä”. Voisi olettaa että nykyajassa, viimeistään IPCC:n (kansainvälinen ilmastopaneeli) ja IPBES:n (hallitusten välinen luontopaneeli) toistuvien raportoin-

tien aikana, talouden supistamisen tai kohtuullistamisen tavoitteet olisivat valtavirtaa sekä tietees-sä että päätöksenteossa. Kova, perusteltu kritiikki on tarpeen, jotta poliittisen ja taloudellisen val-lan käyttäjät heräisivät toimintaan. Raporttien ja tutkimustulosten viesti ei ole toivottomuus, vaan se, että pitää toimia. Aikaa ei ole hukattavaksi, mutta ihmisillä on oikeus toivoon. On hankittava tietoa ja tehtävä jotain asioiden hyväksi – tietoon perustuvia tekoja.

Ari Lehtisen katsauksessaan kuvailemaan tilanteeseen maantieteessä on mielestäni useita syitä, joista hahmottelen tässä muutamia. Maantiede on sosiaalisena instituutioon sidoksissa yhteiskuntasuhteisiinsa. Institutionaalisen maantieteen alkuajoista 1980-luvulle asti suhde valtioon on ollut hyvinkin kiinteä, nykyisin epäsuorempi, mutta resurssinäkökulmasta edelleen hyvin kontrolloitu. Yhteiskuntapolitiikan suhteen maantieteen valtavirta on näyttäytynyt liikaa ammattikouluna. Yliopiston kolmas tehtävä tieteen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta on usein otettu pureskelematta palvelutehtävänä. Tähän on Suomessa vahvat perinteet. Esimerkiksi suunnittelumaantieteen syntyäikoihin 1960- ja 70-luvuilla yhteiskuntakehitys tähtäsi juuri modernisaatioon, teollistumisen ja kaupunkistumisen tehokkaaseen edistämiseen. Maantieteessä tuolloin hallinneet keskuspaikka- ja kasvukeskusteorioiden ja alueellisen kehittyneisyyden hahmotukset saatiin melko suoraan käyttöön valtion aluepolitiikan toimijoille, mikä oli hieno saavutus ja mahdollisti resurssit suunnittelumaantieteen ja aluetieteen vakiinnuttamiseen oppiaineina. Taloudellinen kasvu nähtiin edellytyksenä hyvinvointiyhteiskunnan rakentamiselle ja Suomi vaurastui nopeasti. Mutta jälkikäteen on helppo nähdä, että tavoiteltavassa yhteiskuntakehityksessä tehokkuus, elintason nostaminen, aineellinen vauraus ja sijoituspääoman tuottoprosentit ylikorostuivat tasaisuuden ja ympäristön kustannuksella. Elämisen laatuun ja luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyviin

tietotarpeisiin ja tiedon operationalisointiin ha-
vaiduttiin vasta myöhemmin.

Nykyään professionaalisen maantieteen asema haetaan ja perustutkimusta tehdään sellaisella tiedepoliittisella kentällä, missä rahoituksesta yhä suurempi osuus on haettava tiedelaitosten ulkopuolelta. Tutkijoiden välisiä teoriakiistoja käydään, lojaalisuutta osoitetaan ja aikaisempia lähestymistapoja haastetaan myös tätä inhorealista taustaa vasten. Kovia luonnontieteitä lukuun ottamatta tieteen yhteiskunnallinen status tuntuu olevan ”la-
biilissa tilassa”, haastettuna monelta suunnalta. Tähän asti Suomessa maantieteilijöillä on ollut vahva asema ainakin kouluopetuksessa ja aluepolitiikan muotoilussa – yhteiskuntakritiikkiin ja kehitykseen vaikuttamiseen pitäisi olla edellytyksiä.

Degrowth-ajattelu näyttää eri tavoin riippuen tarkasteltavasta tasosta. Esimerkiksi kulutustottumusten muuttaminen ja ympäristötilan kriittinen seuranta ovat myös paikallisyhteisöjen asioita. Uskon kansalaisyhteiskunnan voimaan muuttaa näennäisiä itsestäänselvyyksiä – esimerkiksi kylätutkimus ja -toiminta ovat osoittaneet sen. Kirjoituksessa viitatus Teppo Eskelisen tapaan haluan ajatella, että esimerkiksi ”työajan lyhentämiseen, kierrätykseen, tavaran yhteiskäyttöön ja näistä syntyviin elämän edellytyksiin panostaminen tuottaa hyviä tuloksia”.

Perustutkimuksen suhteen maantiede on jakautunut luonnon- ja ihmistieteeksi, jolloin aiheetkin jakautuvat joko geo- ja biosfääriin tai yhteiskuntaan. Luonto ja ihminen käsiteellistyvät toisilleen ulkopuolisina. Luonnontieteiden epistemologinen näkemys peittää alleen luonnon ontologisen ensisijaisuuden. Luonnontieteellinen, fyysinen luonto on omalakisensa systeemi. Sosiaalinen luonto näyttää katastrofaalisena globalisoituvan maailmantalouden uusintamisessa. Niin kauan kuin käsitämme ihmisen ja luonnon toisistaan erillisinä emme kykene näkemään toimintamme vaikutuksia luontoon.

Vaikka tällainen jako vaikeuttaa ihmisen luontosuhteen ymmärtämistä ja tutkimista, niin vahvistuva tieteidenvälinen yhteistyö auttaa. Maantieteilijöillä on nähdäkseen osaamista ja hyvät kanavat saada näkyviin meneillään olevan katastrofikehityksen yhteiskunnallisia syy-yhteyksiä koulu- ja yliopisto-opetuksessa, monitieteisissä tutkimushankkeissa sekä erityisesti geo- ja aluepolitiikassa sekä yhdyskuntasuunnittelussa – osana yleistä yhteiskuntapolitiikkaa.

Maantieteellinen perustutkimus on juuri nyt ymmärtääkseni kansainvälisestäkin hyvällä tasolla ja juuri perustutkimuksen kehitystä ja tukea tarvitaan soveltavassa tutkimuksessa. Kannatan pluralistista maantiedettä, jossa kuitenkin säilyisi sisäistä koheesiota pitämään tieteenalaamme koossa. Kvanti-

tatiivisen vallankumouksen jälkeen osataan laskea ja mallintaa yhä paremmin ja geoinformatiikka (GIS) on tullut avuksi. Talusmaantieteilijöiden osaaminen aluerakenne- ja innovaatiojärjestelmien sekä arvoketjujen ja tuotantoverkoston spatioaalisten muutosten ja klusteritutkimuksen piirissä kukoistaa. Ilmastonmuutokseen liittyvä ympäristötutkimus sekä tietointensiivisen talouden ja planetaarisen geopolitiikan merkitys ovat vahvassa kasvussa ja niissä maantieteellä on uutta sanottavaa tieteidenvälisessä yhteistyössä. Integroiva, rajat ja yhteisöt eli paikallisen kontekstuaalisuuden huomioon ottava monitasoinen aluetutkimus voi paremmin kuin koskaan.

Perustutkimuksessa muutoshakuisuus on erilais-
ta kuin soveltavassa, päätöksentekoa edistävässä toiminnassa. Perustutkimusta luontevampia foorumeita yhteiskuntakritiikkiin ja erilaisiin osallistaviin kokeiluihin ovat soveltava ”policy-maantiede”, arkikieltä käyttävä ”julkinen maantiede” ja ns. aikalaisdiagnoosit, joissa tutkija pyrkii vastaamaan ”eksistentiaalisiiin” esim. juuri ympäristöön, kansalaisten perusoikeuksiin, julkisyhteisöjen vallankäyttöön tai yritysten erityisintresseihin kohdistuviin kysymyksiin. Ari Lehtisen katsaus toimi minulle oivallisena esimerkkinä aikalaisdiagnoosista. Median välittävä asema on tärkeä ja tutkijayhteisökin tarvitsevat yleisönsä. Erityisen tärkeä, jatkuvasti paikalla oleva ”yleisö” ovat opiskelijat.

Se on selvää, että korjausliikkeitä tarvitaan nopeasti, mutta en usko suuriin, kertarysäyksellä toteutettaviin ”systeemitason *decoupling*” muutoksiin ilman dramaattisia, ihmisten arkielämää välittömästi koskettavia katastrofeja. Nyt koronaviruksen aiheuttama pandemia saattaa olla sellainen. Ylikorostuneeseen talouskilpailuun ja luonnonresurssien liikakäyttöön liittyvät ”kielteiset ulkoisvaikutukset” pitäisi osoittaa konkreettisemmin, kehittää lainsäädäntöä ja hinnoitella niin, että ohjausvaikutus syntyy. Tämä viittaa vahvan valtion tarpeeseen, joka puolestaan edellyttää toimivaa kansalaisyhteiskuntaa ja demokratiakäsitysten jatkuvaa kehittämistä.

Yhteiskuntavastuusta näyttää olevan muodostumassa sekä valtioiden että yritysten maineeseen ja kilpailukykyyn vaikuttava tekijä kansalaisten, rahoittajien, sijoittajien ja kuluttajien silmissä. Yhteiskuntavastuullisen yrityksen toiminnan tulisi olla kestävä ja sen toimintaa ohjaavien lakien ja kansainvälisten sopimusten ajan tasalla työehtoja ja kansainvälisiä alihankintaketjuja myöten. Vaikeimmat aiheet, jotka ovat toistaiseksi mahdollistaneet fossiilisen kasvutalouden, liittyvät globalisaation etenemiseen ja tuotannon siirtämiseen maihin, joissa työvoima on halpaa ja / tai lainsäädäntö puutteellista.

Pandemian etenemistä seurattessa välittömien terveysuhkien ohella on aihetta jälleen kerran pohtia yhteiskunnallista resilienssiä ja keskinäistä luottamusta hyvän ja merkityksellisen elämän kannalta. Kiitokset kirjoittajalle ja kiitos myös *Terran* toimitukselle. Esimerkiksi vuoden 2019 ykkösnumerossa on hieno paketti ”kehityksen kestävydestä” ja nelosnumerossa kiinnostava teema radikaalista maantieteestä.

KIRJALLISUUS

Lehtinen, A. (2019) Tahtomattaan radikaali – talouden supistumisen maantiede. *Terra* 131(4) 235–246. <<https://terra.journal.fi/article/view/88707>>

HARRY SCHULMAN
*Geotieteiden ja maantieteen osasto,
Helsingin yliopisto*

Maantieteen ainejärjestöjen toimintaa ja maantieteen opiskelua

Ainejärjestötoiminnassa voi tutustua ihmisiin, pitää hauskaa ja oppia työelämätaitoja. Ainejärjestötoiminta voi olla niin olennainen osa opiskeluaikaa, että olisi mahdotonta kuvitella opiskelua ilman sitä, mutta joskus se pitää niin kiireisenä, että kandi saattaa viivästyä. Tässä jutussa haastattelemani Oulun, Itä-Suomen, Helsingin ja Turun yliopistojen maantieteen ainejärjestöjen puheenjohtajat kertovat ainejärjestöjensä toiminnasta ja siitä, millainen merkitys ainejärjestötoiminnalla on ollut heille itselleen. Puheenjohtajat pohtivat myös sitä, mikä maantieteessä kiinnostaa ja miten käsitykset maantieteestä ovat muuttuneet opintojen myötä.

Maantieteen ainejärjestöistä vanhin on Synapsi ry, Turun yliopiston maantieteen ja biologian opiskelijoiden ainejärjestö. Synapsi on perustettu vuonna 1962. Synapsin puheenjohtaja **Ville Haka** kertoo, että ainejärjestöön liitytään yleensä ensimmäisenä opiskeluvuonna eli fuksivuonna, ja noin 70–80 opiskelijaa liittyy vuosittain. Myös Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston maantieteen ainejärjestöihin liitytään kerran, yleensä fuksivuonna. Helsingin yliopiston pian 50-vuotiaan Maantieteen opiskelijat ry:n eli MaO:n puheenjohtaja **Olivia Halme** kertoo, että tuutorit kannustavat heti opintojen alussa kaikkia noin viittäkymmentä vuosittaista uutta opiskelijaa liittymään ainejärjestöön. Jäsenmaksun maksamalla pääsee mukaan ainejärjestön tapahtumiin. ”Jäsenmaksu oikeuttaa esimerkiksi haalareihin ja meidän muihin etuuksiin”, Ville Haka Synapsista kertoo. ”Ne haalarit ovat hyvä porkkana. Suurin osa uusista opiskelijoista liittyy ainejärjestöön.”

Itä-Suomen yliopiston maantieteen, yhteiskunta- ja ympäristöpolitiikan opiskelijoiden ainejärjestö Tombolo ry on näistä neljästä ainejärjestöstä nuorin. Se on perustettu vuonna 2015, kun aiemmat ainejärjestöt maantieteen ja yhteiskunta- ja ympäristöpolitiikan

korkeakoulun ja -oikeuden Loikka ry yhdistyivät. Tombolon puheenjohtaja **Camilla Aspivaara** kertoo, että yliopiston uusien tutkinto-opiskelijoiden ohella avoimen yliopiston opiskelijat voivat liittyä kannattajajäseniksi ja päästä näin osallistumaan muun muassa ainejärjestön tapahtumiin.

Oulun yliopiston maantieteen ainejärjestö Atlas ry on perustettu vuonna 1985 alun perin osana Pohjois-Suomen Maantieteellistä Seuraa. Vuonna 2008 Atlas rekisteröityi omaksi yhdistyksekseen. Puheenjohtaja **Pauliina Järvinen** kertoo, että myös Atlakseen liittyvät melkein kaikki uudet opiskelijat. Atlas poikkeaa muista tämän jutun ainejärjestöistä siten, että siihen liitytään vuodeksi kerrallaan. Oulussa maantieteen opintoihin otetaan vuosittain 45 uutta opiskelijaa, ja Järvinen kertoo, että Atlaksessa on tällä hetkellä jäseniä noin 150.

Baaribileitä ja elokuvailtoja

Ainejärjestöt järjestävät opiskelijoille erilaisia tapahtumia ja huolehtivat opiskelijoiden edunvalvonnasta. Atlaksen puheenjohtaja Järvinen kertoo, että opiskelijat toivovat usein alkoholittomia tapahtumia ja matalan kynnyksen tapahtumia. Tänä syksynä Oulussa on kerätty ideoita alkoholittomiin tapahtumiin, ja ainejärjestö on järjestänyt esimerkiksi nuotiotapahtuman. Atlas järjestää kerran kuussa mantsaillan, jossa maantieteen opiskelijat kokoontuvat viettämään vapaamuotoista iltaa porukalla. Mantsailtoja on usein järjestetty saunatiloissa, mutta tänä syksynä iltaa on järjestetty epidemian takia ulkona, esimerkiksi uimarannalla. Atlaksen toimintaan kuuluu myös muun muassa elokuvailtoja, baaribileitä ja viikoittainen urheiluvuoro.

Tombolon puheenjohtaja Aspivaara kertoo, että opiskelijat toivovat ainejärjestöltä monipuolista toimintaa. Tombolossa onkin järjestetty esimerkik-

si rennompia hengailuiltoja, haalaribileiden etkoja, liikuntatapahtumia ja vaellusretkiä. Tombolon toimintaan kuuluu viikoittainen liikuntavuoro, saunailtoja ja peli-iltoja. Tapahtumat vaihtelevat jonkin verran sen mukaan, keitä on mukana hallituksessa ja minkälaisia tapahtumia hallituslaiset innostuvat järjestämään. Yleensä Tombolon tapahtumiin osallistuu noin neljästäkymmenestä sataan opiskelijaa, mutta epidemia-aikana tapahtumien osallistujamääriä on jouduttu rajoittamaan. Tombolo on kuitenkin pystynyt järjestämään tänä syksynä esimerkiksi retken Kolille.

Kuva 1. Tombolon opiskelijoita vappukulkuessa 2019. (kuva: Sonja Ryhänen).

”Tänä vuonna opiskelijat ovat toivoneet erityisesti yhteisöllisiä tapahtumia, joissa pääsisi tapamaan muita ihmisiä kasvokkain”, kertoo Synapsin puheenjohtaja Haka. Turussa on alkusyksyllä järjestetty tapahtumia erityisesti fukseille, samoin kuin Helsingissä, jossa fuksit pääsivät ensimmäisillä opiskeluvuoroilla tutustumaan toisiinsa ainejärjestön perinteisissä tapahtumissa kuten kampuskierroksella ja fuksiaisissa. Syksyn mittaan Helsingin ainejärjestötoimintaan tuli ensin rajoituksia osallistujamäärään, ja marraskuuhun mentäessä tapahtumia ei pystytty Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan ohjeiden mukaisesti järjestämään enää lainkaan kasvotusten. MaO:n Olivia Halme kertoo, että fuksit ovat voineet tavata toisiaan pienryhmis-

sä ja esimerkiksi pienten elokuvailtojen merkeissä, mutta muuten ainejärjestön toiminta toteutetaan tällä hetkellä etänä. Erilaisessa syksyissä on kuitenkin ollut myös hyviä puolia. ”On ollut virkistävää, että on tullut uusia tapahtumia sinne vanhojen tuttujen joukkoon”, Halme sanoo. ”Olemme käyneet esimerkiksi tähtiretkellä Suomenlinnassa ja sienestämässä Sipoonkorvessa.”

Helsingin maantieteen opiskelijoilla on paljon tapahtumia, jotka järjestetään joka vuosi. Syksyisin ainejärjestö keskittyy fukseihin. Uudet opiskelijat halutaan integroida joukkoon, ja heille järjestetään esimerkiksi fuksiaiset ja tutustumisbileitä. Fuksit kokoontuvat myös pienemmissä ryhmissä. Joulun lähestyessä ainejärjestö pitää pikkujoulut ja joulusaunatapahtuman. Kevään puolestaan aloittaa fuksien haalarikastajaiset, maaliskuussa vietetään ainejärjestön vuosijuhlaa, ja vappu kestää viikon olympialaisineen ja piknikkeineen. ”Kesäisin ollaan yleensä menty piknikille Suomenlinnaan ja on ollut kesäsauna”, Halme sanoo. Lisäksi ympäri vuoden pidetään sitsejä ja peli-iltoja ja käydään porukalla esimerkiksi museossa tai ekskursiolla.

MaO järjestää vuosittain myös työelämäillan, jonne tulee maantieteen alumneja kertomaan urastaan ja työstään, ja opiskelijat saavat esittää heille kysymyksiä. ”En ole varmaan ainoa, joka toivoo muunkinlaista toimintaa kuin bileitä, esimerkiksi yritysvierailuja ja työelämäiltoja”, Olivia Halme sanoo. ”Mutta toiveet vaihtelevat. Todella monet tykkäävät bilemäisistä tapahtumista, sellaisista, että mennään yhdessä jonnekin. Esimerkiksi sitsit ovat suosittuja.”

Kuva 2. MaO:n fukseja fuksiaisissa syksyllä 2017. (kuva: MaO:n kuva-arkisto).

Turun Synapsin Haka kertoo, että ainejärjestö järjestää monenlaista toimintaa: sitsejä, bileitä ja rasti-kierroksia, ympäristötoimintaa, yhdenvertaisuustoimintaa ja tuutorointia. Synapsi järjestää yhdessä maantieteen osaston kanssa MaaTuPa-tapahtumaa, jossa maantieteen opiskelijat ja laitoksen henkilö-

kunta tapaavat ja pääsevät keskustelemaan yhteisistä asioista. Kuten muissakin ainejärjestöissä, ainejärjestön hallituksella on keskeinen asema toiminnan järjestämisessä. Haka kertoo, että Synapsin hallitukseen ja toimijaporukkaan on tänä vuonna kuulunut yhteensä 26 henkilöä. Hallitus ja toimijat yhdessä järjestävät toimintaa, mutta hallituksella on siitä enemmän vastuuta. Itä-Suomen yliopiston Tombolossa puolestaan hallitukseen kuuluu Aspivaaran mukaan vuosittain yleensä kymmenen henkilöä, ja hallituslaiset vastaavat pääosin toiminnan järjestämisestä. ”Tapahtumien järjestämisessä on yleensä myös kavereita mukana auttamassa”, Aspivaara kertoo. ”Ja tuutorit järjestävät fukseille ensimmäisten opiskeluviikkojen toimintaa.”

Kuva 3. Synapsin vuoden 2019 hallitus vuosijuhlissa. (kuva: Synapsin kuva-arkisto).

Oulussa Atlaksen toimintaa järjestävät hallituksen lisäksi toimihenkilöt. Toimihenkilöihin kuuluu muun muassa tapahtumavastaavia, jotka ovat päävastuussa virallisempien tapahtumien järjestämisestä. Matalamman kynnyksen tapahtumia järjestävät myös muut hallituslaiset ja toimihenkilöt. Helsingissä puolestaan MaO:n hallitukseen kuuluu tavanomaisempien puheenjohtajan, sihteerin, opintovastaavien ynnä muiden lisäksi esimerkiksi huvipäällikkö, joka koordinoi huvityöryhmää, johon puolestaan kuka tahansa jäsen voi liittyä päästäkseen mukaan järjestämään tapahtumia. MaO:n hallitukseen kuuluvat myös ruokapuolta hoitavat

keittiömestarit sekä esimerkiksi juomapuolesta ja tavaroiden kuljettamisesta huolehtivat tilamestarit. Keittiö- ja tilamestarien nimitykset ovat uusia – muutama vuosi sitten MaO uudisti vanhat nimikkeet ”emäntä” ja ”isäntä” neutraalimpiin. ”Meillä on joka kuukausi hallituksen kokous ja kuukausikokous”, Halme kertoo. ”Kuukausikokouksessa käy muitakin ainejärjestön aktiiveja kuin hallituslaisia. Kokouksissa päätetään, mitä tapahtumia järjestetään, ja esimerkiksi huvipäällikkö voi delegoida tapahtumien järjestämiseen liittyvää työtä myös muille.” Halmeen mukaan tietyille viroille kuuluu tiettyjen tapahtumien järjestäminen: esimerkiksi työelämäiltaa järjestää työelämävastaaja ja kulttuurijuttuja kulttuurivastaava.

Edunvalvontaa ja yhteistyötä

Opiskelijoiden edunvalvonta on olennainen osa ainejärjestöjen toimintaa. Ville Haka kertoo, että ainejärjestö ajaa opiskelijoiden etua yliopistomaailmassa. ”Ainejärjestö toimii joukkovoimana, jonka avulla saadaan yksittäisten ihmisten ääni aika hyvin kuuluviin”, Haka kuvailee. Tänä vuonna edunvalvonnan merkitys on Hakan mukaan korostunut Synapsin toiminnassa erityisesti keväällä, kun opiskelussa siirryttiin etäopetukseen, ja opiskelijoilta tuli paljon palautetta etäkurssien järjestelyihin liittyen. Edunvalvontaa hoitaa Synapsissa koulutuspoliittinen sektori, joka käy vuoropuhelua laitoksen ja muiden työryhmien kanssa. Olivia Halme puolestaan kertoo, että MaO:n edunvalvontatoiminnassa keskeisessä asemassa on opintotyöryhmä. Opintotyöryhmään kuuluvat ainejärjestön opintovastavaan lisäksi vähintään osaston johtoryhmän opiskelijaedustajat, mutta opintotyöryhmässä on mukana myös muita maantieteen opiskelijoita, jotka ovat kiinnostuneita opintoasioista. ”Kun meille ainejärjestölle tulee palautetta esimerkiksi opiskelujen järjestelyihin liittyen, siitä keskustellaan tuolla opintotyöryhmässä, ja asioita viedään eteenpäin osaston johtoryhmälle”, Halme kertoo.

Tomblon puheenjohtaja Camilla Aspivaara kertoo, että opiskelijat toivovat ainejärjestöltä aktiivista yhteydenpitoa historia- ja maantieteiden laitoksen suuntaan. Opiskelijat voivat kertoa edunvalvonnalle opiskelujen järjestelyihin liittyvistä haasteista, ja jos opiskelijoilla on ollut esimerkiksi vaikeuksia kurssien järjestelyjen suhteen, ainejärjestössä on muotoiltu kannanotto laitokselle. Myös Atlaksessa kannustetaan opiskelijoita ottamaan yhteyttä ainejärjestöön, jos heillä on edunvalvontaan liittyviä kysymyksiä. Puheenjohtaja Pauliina Järvinen kertoo, että Atlas kerää joka kevät palautetta paitsi ainejärjestön toiminnasta myös

opiskelusta ylipäänsä. Ainejärjestö järjestää myös jokakeväistä palautepäivää. ”Sinne kutsutaan tutkimusyksikön edustajia, ja sitten porukalla mietitään, mitä pitäisi parantaa ja mihin ollaan tyytyväisiä”, Järvinen sanoo. Atlaksella on myös häirintäyhdyshenkilöt, joihin kannustetaan ottamaan yhteyttä, jos yliopistolla tai ainejärjestön toiminnassa tulee kiusaamistilanteita.

Ainejärjestöt järjestävät toimintaa paitsi oman alan opiskelijoille, myös muiden ainejärjestöjen kanssa. Atlas järjestää usein baaribileitä yhteistyössä muiden ainejärjestöjen kanssa ja pitää yhteistä liikuntavuoroa kieltenopiskelijoiden kanssa, ja geologian opiskelijoita on tavattu pesäpalloturnauksen merkeissä. Järvinen kertoo, että yhteistyölle koetetaan keksiä uusia muotoja ja samalla saada vaihtelua baaribileisiin. MaO:n Halme puolestaan kertoo, että vaikka Helsingin maantieteen opiskelijat viihtyivät usein omalla porukalla, yhteistyötä tehdään myös muiden ainejärjestöjen kanssa: esimerkiksi geologien kanssa on perinteisesti pidetty puistohengailu fuksivuoden syksyllä ja ympäristötieteilijöiden ja Aalto-yliopiston maanmittareiden kanssa järjestetään vuosittaisia sitsejä. Helsingin maantieteilijät osallistuvat myös Kumpulankampuksen yhteiseen toimintaan kuten yhteisristeilylle. ”Ja tietenkin on myös koko Suomen maantieteen opiskelijoiden KOOMA-päivät”, Halme muistuttaa. ”KOOMA oli tarkoitus järjestää tänä vuonna Helsingissä, mutta koronan takia se siirtyi ensi vuoteen.”

Puheenjohtajien tie puheenjohtajiksi

”Mitään en vaihtaisi pois”, Atlaksen puheenjohtaja Pauliina Järvinen sanoo puheenjohtajuudesta, vaikka puheenjohtajavuoteen on mahtunut myös stressiä. Järvinen päätyi ainejärjestötoimintaan mukaan toisena opiskeluvuonna. ”Fuksivuonna en vielä viitsinyt tai uskaltanut”, Järvinen kertoo. ”Silloin oli niin paljon uutta opeteltavaa opintojen aloittamisessa. Mutta moni kaveri oli lähtenyt mukaan jo fuksivuonna, ja toisena vuonna rohkaistuini itsekin ja ajattelin, että kokeillaan nyt tätä.” Järvinen aloitti sosiaalipoliittisena vastaavana, innostui toiminnasta ja hakeutui seuraavana vuonna varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajuus oli luonteva jatko varapuheenjohtajana toimimiselle.

Ainejärjestötoiminta ja erityisesti puheenjohtajuus on opettanut paljon. Järvinen kertoo, että on puheenjohtajana oppinut asioiden organisoimista ja vastuuasemassa toimimista. ”Vaikka koko hallitus toimii yhdessä, kyllä puheenjohtajana varmaan eniten mieltii sitä, meneekö kaikki oikein ja miten asiat pitää tehdä”, Järvinen sanoo. Ainejärjestötoi-

mintu on tarjonnut mahdollisuuden myös tutustua laajemmin oman alan opiskelijoihin eri vuosikursseilta. Myös Synapsin Ville Haka kertoo löytäneensä ainejärjestötoiminnasta ystäviä ja tutustuneensa paitsi muiden vuosikurssien, myös muiden alojen opiskelijoihin, ja KOOMA-päivillä muiden yliopistojen maantieteen opiskelijoihin. ”Ainejärjestötoiminta on ikään kuin osa yliopisto-opiskelua”, Haka sanoo. ”Toisaalta se toimii vastapainona opiskelulle ja on ikään kuin harrastustoimintaa, mutta toisaalta sitä tehdään kuitenkin yliopiston yhteydessä ja yhteisössä. Se luo yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta. On tosi vaikea kuvitella opiskelua ilman ainejärjestön toimintaan osallistumista.”

Haka kertoo, ettei hänellä ollut ennen yliopistoa kokemusta järjestötoiminnasta, mutta hän oli miettinyt ainejärjestötoimintaan mukaan lähtemistä jo etukäteen. Ensimmäisenä opiskeluvuonna hän oli yhdessä biologian opiskelijan kanssa vastuutehtävässä järjestämässä Vappusumppu-nimistä lastentapahtumaa, joka on Synapsin tärkein vuosittainen varainkeruutapahtuma ja jonka ensimmäisen vuoden opiskelijat perinteisesti järjestävät. ”Ajattelin että se olisi sellainen kiva pesti”, Haka sanoo. ”Se oli aika opettavainen ja rankkakin ja kesti puoli vuotta. Vappuun saakka järjesteltiin tapahtumaa, anottiin lupaa, ja vähän kaitsettiin ja muistuteltiin ihmisiä, jotka olivat mukana järjestelemässä. Tykkäsin projektimuotoisuudesta ja siitä, että sai itse suunnitella ja toteuttaa tapahtumaa ja vaikuttaa siihen.” Seuraavana vuonna Haka oli Synapsin varapuheenjohtajana ja sen jälkeen puheenjohtajana. Varapuheenjohtajana Haka oli mukana KOOMA-päivien järjestämisessä Turussa. ”Oli tosi hienoa päästä tutustumaan muihin maantieteilijöihin ja olla tapahtumassa maantieteilijöiden kesken”, Haka kertoo. ”Siinä tuli ihan eri tavalla maantieteilijän identiteettiä kuin meillä täällä Turussa yleensä, kun toimitaan yhdessä biologien kanssa.” Puheenjohtajavuosi puolestaan on ollut melko raskas erityisesti siksi, että koronan vuoksi tapahtumia ei ole pystytty toteuttamaan. ”Se on ollut rankkaa meille kaikille, että kun suunnitellaan jotain, niin sitten siirretään ja peruutetaan, ja peruutetaan ja siirretään”, kertoo Haka.

Tombolon Camilla Aspivaara kertoo, että puheenjohtajana ja muutenkin ainejärjestön hallituksessa toimiessa on oppinut paljon – myös sellaisia taitoja, joita tarvitaan työelämässä. ”Ainejärjestössä toimiessa pääsee tutustumaan ihmisiin, kehittämään toimintaa ja keskustelemaan myös laitoksen henkilökunnan kanssa”, Aspivaara kuvailee. Hän on päätenyt ainejärjestötoiminnan kautta esimerkiksi opiskelijaedustajaksi opintosuunnitelmatyöryhmään. ”Olen sanonut fukseillekin, että tuskin ainejärjestön toimintaan lähteminen on koskaan

huono päätös”, Aspivaara kertoo. Hän itse lähti ainejärjestötoimintaan mukaan toisena opiskeluvuonna, toimi taloudenhoitajana toimintavuoden 2019 ja pääsi jo silloin monipuolisesti osaksi hallitustoimintaa ja osallistumaan esimerkiksi tapahtumien järjestämiseen.

Olivia Halme päätyi MaO:n sihteeriksi ensimmäisenä opiskeluvuotena. ”Sihteerin paikalta näki kaiken, mitä ainejärjestössä tapahtui”, Halme kertoo. Seuraavana vuonna hän oli työelämävas- taavana ja haki sen jälkeen puheenjohtajaksi. Ainejärjestötoimintaan lähteminen tuntui Halmeesta luontevalta, koska hän on totunut toimimaan aktiivisesti siinä elämäntilanteessa ja yhteisössä, jossa on kulloinkin ollut. Myös Halme korostaa, että ainejärjestötoiminnan kautta tutustuu hyvin ihmisiin. ”Kun menen kampukselle, tuntuu että olen siellä kotonani”, Halme sanoo. Ainejärjestötoiminta on tarjonnut mahdollisuuden tutustua opiskelukavereiden lisäksi henkilökuntaan. Aktiivisella ainejärjestötoiminnalla on ollut vaikutusta myös opintoihin. ”Kandiksi valmistuminen on hiukan myöhästynyt”, Halme kertoo.

Reittejä maantieteen opintoihin

MaO:n Olivia Halme, Atlaksen Pauliina Järvinen ja Synapsin Ville Haka ovat pääaineeltaan maantieteilijöitä, Tombolon Camilla Aspivaara puolestaan on ympäristöpolitiikan opiskelija. Olivia Halme ja Ville Haka suunnittelivat alun perin uraa biologian ja maantieteen opettajina ja päätyivät sitä kautta maantieteen opintojen pariin. Pauliina Järvinen puolestaan otti maantieteen hakukoh- teeksi varavaihtoehtona, jos luokanopettajakoulu- tuksen ovet eivät aukeaisi, ja innostui aluekehityk- sestä ja -politiikasta.

Olivia Halme kertoo päätyneensä maan- tieteen opiskelijaksi opettajahaaveen perässä. Hän halusi ensin yläkoulussa englanninopettajaksi ja sitten lukiossa biologian opettajaksi. ”Sitten luin biologian ylioppilaskirjoituksiin ja tajusin, etten halukaan lukea biologiaa”, Halme kertoo. Maan- tieteen ylioppilaskirjoitukset kuitenkin menivät hy- vin ja muutenkin maantiede tuntui kiinnostavalta. Halme piti pari välivuotta ja aloitti sitten maantie- teen opinnot Helsingissä. Maantieteen opinnot yl- lättivät monipuolisuudellaan – lukion maantietees- sä luonnonmaantieteen osuus oli tuntunut keskei- seltä, mutta yliopistolla tulikin heti ensimmäisenä syksynä *Yhteiskunnat ja kaupungit maantieteessä* -kurssi. ”Se oli siinä vaiheessa ihan uusi näkökulma maantieteeseen”, Halme kertoo. ”Me kaikki ihmet- telimme siellä kurssilla, että mitä täällä oikein tapahtuu. Siihen saakka oli ollut sellainen ajatus, että

maantiede on avaruutta ja maapalloa ja tulivuoria, ja yhtäkkiä olikin eriarvoistumista ja tosi poliittisia teemoja.” Maantieteen monipuolisuus vei muka- naan, ja Halme kiinnostui kaupunkisuunnittelusta ja geoinformatiikasta eikä enää aio opettajaksi.

Myös Ville Haka aloitti maantieteen opinnot biologian ja maantieteen opettajuus tavoitteenaan. Kun biologian opintojen ovet eivät avautuneet, Haka tuli opiskelemaan maantiedettä ja oli aluksi hiukan pettynyt siitä, että joutui opiskelemaan kakkosvaihtoehtoon. ”Mutta kun opiskelut alkoivat, olin iloinen, että pääsin tänne”, Haka sanoo. ”Maantiede tuntuikin tosi oikealta.” Nyt Haka opiskelee maantieteen ja biologian opettajaksi, mutta ei sulje pois myöskään asiantuntijatehtävissä työskente- lyä. Alun perin luonnonmaantiede kiinnosti häntä yhteiskuntamaantiedettä enemmän, mutta asetelma on hiukan elänyt opintojen aikana. Haka kehuu maantieteen monipuolisuutta ja huomauttaa, että opettajan työssä maantieteen eri puolet yhdistyvät.

”Päädyin opiskelemaan maantiedettä puoli- vahingossa”, Pauliina Järvinen kertoo. Hän tiesi aina haluavansa luokanopettajaksi, mutta kun yhteishaun viidestä hakukohteesta yksi jäi vapaaksi, hän päätti hakea myös maantieteelle. ”Meillä oli lukiossa abivuonna sellainen ammatinvalinnan oh- jauksen päivä, jossa oli Oulun maantieteeltä joku esittelemässä opintoja”, Järvinen kertoo. ”Maan- tiede kuulosti kivalta, ja meillä oli ollut myös tosi hyviä maantieteen opettajia lukiossa. Yhteishakua tehdessä sitten päätin, että eihän siinä mitään häviä, jos hakee myös maantieteelle.” Kuten Halme, myös Järvinen yllättyi maantieteen yliopisto-opintojen monipuolisuudesta ja siitä, mitä kaikkea maantiede on luonnonmaantieteen lisäksi. ”Lukiossa sai hel- posti sellaisen kuvan, että maantiede on lippujen, vuorien ja jokien opettelemista”, Järvinen sanoo. ”Yliopistossa sitten varsinkin aluekehityksen ja aluepolitiikan peruskurssi oli sellainen, jossa käsi- teltiin paljon minua kiinnostavia teemoja. Onnek- si tulin opiskelemaan maantiedettä, koska toisena opiskeluvuotena viimeistään konkretisoitui se, että haluan tehdä nimenomaan tätä.”

Tulevien maantieteilijöiden toiveita ja unelmia

Pauliina Järvinen, Olivia Halme ja Ville Haka aloittelevat nyt maantieteen maisterivaiheen opin- toja. Järvinen on suuntautunut aluekehitykseen ja -politiikkaan, Halme on kiinnostunut kaupun- kisuunnittelusta ja geoinformatiikasta, ja Haka opiskelee maantieteen opettajaksi ja nauttii maan- tieteen monipuolisuudesta. Ympäristöpolitiikkaa pääaineenaan opiskeleva Aspivaara puolestaan on opiskellut maantieteen kursseja osana Itä-Suomen

yliopiston ympäristöpolitiikan ja maantieteen yhteisiä perusopintoja ja kertoo, että maantiede on antanut näkökulmaa sen ymmärtämiseen, miten paikalliset ongelmat voivat liittyä laajempiin ja jopa globaaleihin ilmiöihin.

Olivia Halme on kiinnostunut kaupunkisuunnittelusta ja kaupunkien liikenteestä erityisesti ympäristönäkökulmasta. ”Haluaisin työskennellä oman kaupunkini hyväksi kaupunkisuunnittelun kautta”, Halme kertoo. ”Haluaisin tehdä kaupungista ja kaupungeista toimivia ja erityisesti kehittää sitä aluetta, missä itsekin asun.” Parhaillaan Halme tekee kandidaatintutkielmaa kaupunkipyöräilystä. Maisteriopintoihin Halme aikoo valita geoinformatiikan suuntautumisvaihtoehdon. Geoinformatiikassa häntä kiinnostaa tekeminen, ja ensimmäisellä geoinformatiikan kurssilla hän huomasi, että kurssin harjoitukset olivat paitsi mielenkiintoisia, myös sujuivat hyvin. ”Yllätyin vähän siitä, että olenkin tällainen tietotekninen ihminen”, Halme sanoo. Nykyiset kiinnostuksenkohteet yhdistyvät Halmeen vanhoihin uratoiveisiin: ”Opettajahaaveiden ohella ajattelin, että haluaisin olla arkkitehti”, Halme kertoo. ”Mutta ajattelin myös, että en soveltuisi siihen. Nyt yliopisto-opinnoissa olen suorittanut yhdyskuntasuunnittelun sivuaineen, ja silloin kävin Aalto-yliopiston arkkitehtiopiskelijoiden kanssa samoilla kursseilla. Siellä tuntui siltä, että nyt melkein sattumalta elänkin sitä yläkouluaikojen unelmaa.” Halme toivoo tulevilta opinnoilta paitsi lisää syventymistä geoinformatiikkaan, myös sitä, että pääsisi opiskelemaan lisää kartografiaa, koodausta ja ympäristöaiheisia kursseja.

”Aluekehittäminen ja erityyiset alueet kiinnostavat minua paljon”, Pauliina Järvinen kertoo. ”Maaseutukehittäminen, maaseutujen ja kaupunkien väliset erot ja identiteettikysymykset ovat olleet maantieteen opintojen kiinnostavimpia teemoja.” Järvinen kiinnostui yliopistossa aluekehityksestä ja

-politiikasta, koska niihin liittyi yhteiskunnallisia teemoja, joista hän oli puolestaan ollut kiinnostunut jo lukiossa. Järvinen aikoo opiskella vielä yhdyskuntasuunnittelun ja kuntasuunnittelun sivuaineen ja toivoo tulevaisuudessa työskentelevänsä aluekehittämisen parissa esimerkiksi ministeriössä tai Euroopan unionilla, tai kuntiin liittyvissä asiantuntijatehtävissä. Maantieteen opinnoissa olisi hänen mielestään voinut olla mukana enemmän viestintää, mutta sitä onkin lisätty opetussuunnitelmaan myöhemmille opiskelijoille. Jäljellä olevilta maisterivaiheen opinnoilta hän toivoo oman asiantuntijuuden kehittymistä.

Myös Ville Haka toivoo tulevilta opinnoilta sitä, että oma asiantuntijuus ja maantieteilijän identiteetti vahvistuisivat. Haka toivoo opinnoilta myös tutkimusorientoituneisuutta. Haka toivoo pääsevänsä tulevaisuudessa maantieteen opettajana välittämään kiinnostustaan maantieteeseen omille oppilailleen. ”Maantieteessä asiat ikään kuin lokahtelevat paikalleen ja yhdistyvät”, Haka kuvailee. ”Kaikki vaikuttaa kaikkeen. Maantiede auttaa ymmärtämään maailmaa.” Haka on kiinnostunut myös urbaaniin ympäristöön liittyvistä kysymyksistä ja luki jonkin verran kaupunkitutkimusta kandidaatintutkielmaa varten, mutta toivoo pääsevänsä syventymään siihen vielä lisää maisteriopintojen aikana. Hän korostaakin maantieteen monipuolisuutta: ”Aina kun kuulee, mitä tutkimuskohteita muilla on ollut kandi- ja gradutoissa, yllättyy siitä, että mitä kaikkea maantieteessä voi tehdä ja tutkia. Tavallaan se on haastavaakin, kun on niin paljon mahdollisuuksia ja pitäisi valita, mihin keskittyä. Mutta tulee myös sellainen olo, että onneksi olen tällä alalla.”

KATARIINA KOTILA
*Terran kesätoimittaja,
Karjalan tutkimuslaitos,
Itä-Suomen yliopisto*

Kokemuksia virtuaalisen tiedekonferenssin järjestämisestä: haastattelussa ICOS Science Conference 2020 -koordinaatiotiimi

Integrated Carbon Observation System (ICOS) on eurooppalainen kasvihuonekaasujen mittausjärjestelmä, joka koostuu eri maiden yliopistojen ja tutkimusinstituuttien ylläpitämistä mittausasemista. Ne mittaavat kasvihuonekaasuja ilmakehästä, merialueilta sekä maekosysteemeistä. Asemaverkoston lisäksi ICOS -tutkimusinfrastruktuuriin kuuluvat

Helsingissä sijaitseva pääkonttori, Ruotsissa sijaitseva datakeskus ja alakohtaiset osaamiskeskukset ja laboratoriot (Italiassa, Ranskassa, Saksassa, Norjassa ja UK:ssa). ICOS RI:iin kuuluu 13 Euroopan jäsenmaata, yli 140 mittausasemaa, 500 tutkijaa ja yli 80 yliopistoa ja tutkimuslaitosta. ICOS:in historia alkaa jo vuodesta 2006, kun sen perustamisen

suunnittelu sai alkunsa. Virallisesti se perustettiin vuonna 2015, kun se saavutti ERIC-statusen (*European Research Infrastructure Consortium*). ERIC on Euroopan komission lanseeraama organisaatiomuoto, jolla on oikeushenkilöasema, ja joka mahdollistaa eurooppalaisten tutkimusinfrastruktuurien toiminnan usean Euroopan maan välillä.

Yksi tärkeimmistä ICOS-yhteisöä sekä muita tietealan ja lähialojen tutkijoita ja yhteiskunnallisia toimijoita osallistavista ja informoivista tapahtumista on joka toinen vuosi järjestettävä kansainvälinen, kolmipäiväinen ICOS-tiedekonferenssi, joka järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 2014 Brysselissä. Vuonna 2016 oli vuorossa Helsinki, ja vuonna 2018 Praha. Vuoden 2020 konferenssi oli määrä järjestää Utrechtissa Alankomaissa.

Koronaviruspandemian pitkittyessä oli kuitenkin selvää, ettei konferenssin järjestäminen perinteisesti tulisi onnistumaan ainakaan samassa mittakaavassa. Konferenssin koordinaatiotiimi ICOS:in pääkonttorissa olikin suurten kysymysten äärellä: siirretäänkö jo pitkälle suunniteltu konferenssi vuodelle tai kahdella eteenpäin, vai investoidaanko mittava määrä henkilö- ja muita resursseja virtuaalisen konferenssin järjestämiseen? Jälkimmäinen vaihtoehto tarkoitti myös sitä, että tilanteeseen tulisi tarttua erittäin nopeasti niin, ettei jo mainostetun konferenssin kohdeyleisöä menetettäisi. Vaihtoehtoja punnittuaan tiimi oli kuitenkin varma päätöksestään: konferenssi järjestettäisiin virtuaalisesti, sillä tiedeyhteisön saavutusten kommunikointi ja yhteisöllisyyden ylläpitäminen haasteellisena aikana koettiin ensiarvoisen tärkeäksi. *Terra* haastatteli koordinaatiotiimin vastuullista vetäjää **Janne-Markus Rintalaa (JMR)** ja **Maiju Tiiriä (MT)** pääkonttorin operatiiviselta osastolta sekä **Katri Ahlgrenia (KA)** pääkonttorin viestintäosastolta konferenssin toteutuksesta ja kokemuksesta yleisesti.

Kun konferenssi päätettiin toteuttaa virtuaalisesti, mitkä olivat ensimmäiset ajatuksenne järjestelyistä? Oliko heti selvää, mistä lähtisitte liikkeelle?

MT: Ajattelin ensin (ja edelleenkin ajattelen) että päätös siirtyä kokonaan virtuaaliseen toteutukseen koronavirustilanteen takia oli viisas – terveydelliset riskit näin laajan kansainvälisen kokoontumisen yhteydessä olisivat kasvaneet tässä tilanteessa liian suuriksi. Kukaan konferenssitiimistä ei ollut ennen järjestänyt virtuaalista konferenssia, joten tietysti aluksi kesti hetken ennen kuin edes täysin ymmärsimme millaisen tilanteen edessä olemme ja mitä virtuaalisen konferenssin järjestäminen vaatii. Oli selvää, että tekninen partneri tarvittaisiin avuksi konferenssin järjestämiseen.

JMR: Keväällä koronaepidemian alkaessa osallistuin joihinkin virtuaalikonferensseihin, ja havahduin siihen, että konferenssin tekninen sujuvuus vaatisi paljon työtä. Ryhdyin tekemään taustatyötä osallistumalla virtuaalikokouksiin pitäen silmällä sitä, miten eri järjestäjät toimivat. Osallistuin esimerkiksi sadan henkilön virtuaalikonferenssiin, joka vaikutti ihan hyvältä, mutta siitä puuttui 'wow-factor'. Jokainen opiskelija nykyään tietää, miten rasittavaa on istua päivä erilaisissa virtuaalisesti toteutetuissa kokoontumisissa, joten minulle tuli kiire alkaa etsiä jotain, mikä todella erottuisi ja pitäisi osallistujien mielenkiinnon yllä. Pysyin myös konferenssipalvelujen tarjoajilta ehdotuksia. Sainkin niitä, ja otin yhteyttä useisiin palveluntarjoajiin, joista valikoituivat erittäin ammattitaitoiset yhteistyökumppanit.

KA: Siirsimme konferenssin muodon (virtuaalinen vai fyysinen) päättämistä mahdollisimman pitkälle kesään toivoen, että pandemiatilanteeseen tulisi joku selkeys. Päätös piti tehdä viimeistään kesäkuun puolivälin tienoilla, jotta vielä ehtisimme muuttamaan suunnitelmia. Piti myös selvittää, mitä kaikkea päätöksestä seuraisi. Kesäkuussa oli selvää, että fyysinen tapahtuma olisi liian suuri riski järjestäjille, koska pandemiatilanne oli niin arvaamaton.

Mitä kaikkea virtuaalisen konferenssin järjestäminen vaati verrattuna fyysiseen konferenssiin?

MT: Virtuaalisen konferenssin järjestämiseen voidaan tarvita organisaation oman osaamisen lisäksi myös jopa kolmen muun tahon tukea riippuen siitä, millaisena konferenssi halutaan toteuttaa. Ensinnäkin jos konferenssille halutaan luoda oma nettisivusto ja visuaalinen ilme, tämän virtuaalisen konferenssialustan ja siihen liittyvien toimintojen (kuten chat-keskustelumahdollisuuden) toteuttamiseen tarvitaan palveluntarjoaja. Toiseksi jos konferenssissa puheet on tarkoitus lähettää reaaliajassa (eikä esimerkiksi etukäteen nauhoitettuna videona), videostriimien kokoamiseen ja live-nettilähteyksen tuottamiseen tarvitaan av-tuotantoyhtiö. Kolmanneksi kaiken tämän koordinointiin voidaan tarvita tapahtumatuotantoyhtiö, joka tietää miten virtuaalisen alustan tuottajien ja videotuotantoyhtiön kanssa asiat kannattaa organisoida, aikatauluttaa ja kommunikoida. Mitään näistä ei välttämättä tarvita fyysisessä konferenssissa, mutta virtuaalisessa konferenssissa totesimme kaikki erittäin hyödylliseksi – elleimme jopa välttämättömiksi.

JMR: Jotta virtuaalikonferenssi etenee sujuvasti, se vaatii esimerkiksi sen, että kaikki materiaalit on

tehty valmiiksi jo hyvissä ajoin ennen tapahtumaa. Tämä tarkoittaa sitä, että myös kaikkien puhujien sekä muiden osallistujien on lähetettävä tarvittavat materiaalit huomattavasti normaaliin totuttua aikaisemmin, jotta ne ovat valmiina järjestelmässä. Tämä voi tuntua oudolta, mutta jos näin toimittaisiin myös fyysisessä konferenssissa, esitykset saatisiin alkamaan sujuvammin ilman viime hetken muutoksia. Virtuaalisista konferensseista puuttuu tietysti kokonaan catering, mikä tuottaa säästöjä, mutta vaikuttaa olennaisesti verkostoitumiseen. Samalla kuitenkin vältetään se, ettei kenenkään terveystietoja tarvitse kerätä, eikä näin ollen myöskään käydä läpi niihin liittyviä tietosuojasasioita – vaikka tietosuoja onkin erityisesti virtuaalisessa konferenssissa muuten tärkeässä osassa liittyen esimerkiksi puheiden nauhoittamiseen.

KA: Esitysalue piti myös mukauttaa erikseen meidän tarpeisiimme, koska valmista sopivaa ei ollut. Alustaan liittyi paljon suunnittelua ja teknisiä yksityiskohtia ja tekstejä, jotka piti miettiä etukäteen. Piti miettiä, miten useat samanaikaiset esitykset saataisiin vedettyä niin, ettei väliin jäisi tyhjää aikaa. Etukäteissuunnitteluun ja harjoitteluun piti myös satsata paljon aikaa.

Liittyikö virtuaaliseen konferenssiin mielestänne sellaisia yksityiskohtia, joita ei tule ajatelleeksi tavallisen konferenssin järjestämisen yhteydessä?

MT: Virtuaalisen konferenssin järjestämiseen liittyi valtavasti organisatorista työtä, jota ei ehkä yhtäkkiä tule edes ajatelleeksi. Tarjosimme puhujille mahdollisuuden harjoitella puhettaan sekä virtuaalisia työkaluja ennen konferenssia. Myös tapahtuman sponsorien virtuaaliset esittelyalueet materiaaleineen rakennettiin ja hyväksytettiin etukäteen. Lisäksi laadimme tietysti myös ohjeita konferenssin kävijöille virtuaalisen alustan käyttöön. Hoidimme myös suuren osan erilaisista yhteydenotoista liittyen milloin mihinkin ongelmaan virtuaalisella alustalla sekä ennen konferenssia että konferenssin aikana. Lisäksi pääjohtajamme käytti huomattavasti aikaa avauspuheensa suunnitteluun, videointiin ja editointiin ennen konferenssia. Tämä kannatti, sillä avauspuheenvuorosta tuli todella hieno ja se sai runsaasti kehuja konferenssin osallistujilta.

JMR: Useat eri rekisteröitymiset: rekisteröityminen abstraktien lähettämisen yhteydessä, abstraktien arvioinnin tulosten jälkeen tapahtuva rekisteröityminen ja sen vahvistaminen, että kyseisessä abstraktissa mainituista esittäjistä vähintään yksi on tulossa konferenssin osallistujaksi. Esiintymis-

alustalle sisäänkirjautumisen sekä esitelmien laa-
taamisen yhteydessä piti myös rekisteröityä. Osallistuakseen konferenssiin tuli alustalle kirjautua osallistujana tapahtuman alkaessa.

KA: Meille tuli yllätyksenä se, miten paljon etukäteen sekä posterit, että suulliset esitykset piti ladata alustalle - lähes kaksi viikkoa ennen konferenssia. Konferenssijärjestäjä latsasi 200 ihmisen esitykset manuaalisesti, eikä niitä ollut mahdollista päivittää enää jälkikäteen. Monet asiat jotka fyysisessä konferenssissa organisoidaan paikan päällä, tai jotka esiintyjä itse miettii ja harjoittelee, pitää online-tapahtumassa organisoida järjestäjien taholta ja harjoitella ja miettiä etukäteen – varsinkin aikatauluus. Fyysisessä konferenssissa minuutin viivästys ei ole katastrofi, mutta online-tapahtumassa minuutin radiohiljaisuus on todella pitkä aika. Pitää myös varautua siihen, että kaikki etukäteisvalmistelu maksaa rahaa, jos sitä ei voi tehdä itse.

Miten osallistujat reagoivat siihen, että konferenssi järjestettiin virtuaalisesti?

MT: Toki moni oli varmasti pettynyt. Tällaisena aikana monet varmaankin pitivät tapahtuman siirtämisen verkkoon olevan odotettavissa.

JMR: Aluksi vähän epäroiden ja empien. Tämä oli täysin ymmärrettävää, koska suurin osa oli jo ehtinyt keräämään kokemuksia erilaisiin virtuaalisiin tapahtumiin osallistumisesta ja luulen, että he olivat enemmänkin pettynyt siihen, etteivät he pääse tapaamaan kollegoitaan, ystäviään ja tuttaviaan. Luulen, että monen päässä oli ajatus: ”taas yksi lattea virtuaalokokous lisää”. Tämä oli myös meidän järjestäjien mielessä: miten me voisimme estää sen, ettei tästä tulisi puuduttavaa kokemusta? Tämä sama ongelma on tosin myös fyysisissä konferensseissa – osallistujien mielenkiinnon ylläpitäminen pääpuhujien esitysten lomassa on haasteena myös niissä, vaikka verkostoitumismahdollisuudet ovatkin paremmat.

KA: Kaikki osallistujat ymmärsivät tilanteen erittäin hyvin ja olivat tyytyväisiä, että konferenssi järjestettiin.

Oliko osallistujamäärä suurempi vai pienempi kuin edellisissä konferensseissa? Kuinka monta sessiota, pääpuhujaa ja posteria konferenssissa oli? Oliko näitä enemmän, vähemmän vai yhtä paljon kuin aikaisempina vuosina?

MT: Osallistujamäärä oli yli kolminkertainen edellisiin konferensseihin nähden. Kun aiempina vuosi-

na konferenssin osallistujamäärä laskettiin parissa tai kolmessa sadassa, nyt konferenssimme keräsi yli tuhat osallistujaa. Rinnakkaisessioita (joissa kussakin viisi puhujaa) järjestettiin kolmen päivän aikana yhteensä kahdeksantoista. Pääpuhujia oli 16, joten puhujien kokonaismäärä oli 106. Postereita esiteltiin konferenssissa lopulta yhteensä 85.

JMR: Tähän on muutamia eri selityksiä: esimerkiksi käytössä ollut tuplasokko abstraktien arviointi, jonka ansiosta myös väitöskirjatyöntekijät onnistuivat saamaan parhaita arvioita ja pääsemään puhujiksi; ja lisäksi osallistuminen oli ilmaista. Tämä mahdollisti paitsi opiskelijoiden, myös globaalin osallistumisen riippumatta käytössä olevista matkustus- ja muista resursseista, eikä välimatkaan ollut este - meillä oli osallistujia muun muassa Intiasta ja Afrikasta. Konferenssi oli myös linjassa *Open Access* -periaatteen kanssa – sitä noudattamalla parannettiin näkyvyyttä sekä edistettiin eurooppalaisen tutkimuksen asemaa tieteellisen keskustelun etulinjassa.

Saitteko osallistujilta palautetta konferenssin järjestelyistä erityisesti virtuaalisuuteen liittyen?

MT: Saimme virtuaalisen konferenssin toteutuksesta todella ylistävää palautetta. Monet olivat kuulemamme mukaan iloisesti yllättyneitä ja vaikuttuneita konferenssin visuaalisesta ilmeestä, ammattimaisista järjestelyistä ja toimivasta aikataulutuksesta. Luulen, että monille tämä oli ensimmäisiä tällä tavalla järjestettyjä konferensseja – monet olivat ehkä odottaneet vaatimattomampaa toteutusta tavallisten videokokousten sarjana.

Tänä vuonna nettiselaimella toimivan konferenssialustan lisäksi otimme käyttöön asiakkaiden tarpeisiin sovitun konferenssisovelluksen, jonka osallistujat pystyivät lataamaan puhelimiinsa ja sen avulla kokoamaan oman konferenssiohjelmansa eri rinnakkaisessioiden puheista. Sovellus sai myös paljon positiivista palautetta.

JMR: Keräsimme palautetta konferenssin ajan ja sitä oli mahdollisuus antaa myös konferenssin jälkeen. Palautetta annettiin kävijämäärän suhteutettuna tosin melko vähän verrattuna esim. Prahan konferenssiin, jossa palautetta antoi melkein joka kolmas osallistuja. Tämän vuotisesta virtuaalikonferenssista saamamme palaute oli pääsääntöisesti hyvin positiivista – osallistujat olivat tyytyväisiä tekniseen toteutukseen sekä esimerkiksi siihen, että nauhoitettuja puheita pystyi katsomaan jälkepäin, eikä osallistuminen näin ollen estynyt eri aikavyöhykkeiden asettamien rajoitusten takia. Palautteessa oli annettu myös ideoi-

ta siihen, mitä voisimme vielä parantaa. Nämä koskivat esimerkiksi sitä, että alustan käyttöohjeet olisi hyvä lähettää vieläkin aikaisemmassa vaiheessa, ja että postereille voisi antaa ohjelmassa enemmän huomiota.

KA: Erityisesti chat-ominaisuudesta alustalla pidettiin paljon. Jokaisella sessiolla oli oma chatti-ryhmä, ja yleisöltä tuli paljon kysymyksiä ja keskustelua chatin kautta, ja esitysten pitäjät saattoivat osallistua ja vastata kysymyksiin oman esityksensä jälkeen.

Teitte konferenssista myös erillisen 'behind the scenes' -koosteen. Tapahtuiko ennen konferenssia tai sen aikana mitään odottamatonta – katastrofeja, kommelluksia tai hienoja onnistumisen tunteita?

MT: Jännittävin tilanne taisi olla koko ICOS:in sähköposti- ja nettisivupalvelimien kaatuminen viisi päivää ennen konferenssia – onneksi tekninen vika saatiin korjattua vielä saman päivän aikana eikä katkoksesta koitunut paljoakaan haittaa, vaikka konferenssitiimi ehtikin jo perustaa väliaikaisen gmail-sähköpostitilin ja julkaista kriisitiedotteen tilanteesta somekanavissaan konferenssiasioiden hoitamisen mahdollistamiseksi. Muitakin kommelluksia ja väärinymmärryksiä sattui matkan varrella: milloin eräs puheen pitäjistä olikin kenttätöissä ja siten estynyt pitämään esitystään eikä ollut huomannut ilmoittaa asiasta kuin vasta päivää ennen konferenssia, milloin taas eräs esittäjä kielsi nimellään lähetetyn tiivistelmän olevan hänen työtään lainkaan (onneksi oikea esittäjä löytyi lopulta ajoissa eli ensimmäisen konferenssipäivän aamuna vain muutamaa tuntia ennen esityksen alkua). Konferenssin ensimmäisenä päivänä speaktaakkelin alkaessa jännitys ICOS:in toimistolla oli käsin kosketeltava. Kun lähetys lopulta saati alkamaan ongelmitta ja kun vielä ensimmäinen reaaliajassa esityksensä pitävä puhuja saatiin videoyhteydellä onnistuneesti ruutuun, konferenssitiimi hurrasi. Onnistunut toteutus ja positiivinen palaute tekivät konferenssista ikimuistoisen kokemuksen.

JMR: Ennen konferenssia oli melko hektistä. Vastailimme useisiin kymmeneen meileihin päivittäin, joissa pyydettiin lisää aikaa, esitysten muokkaamista jne. Pieni katastrofi oli, kun havaitsimme vielä vain joitain päiviä ennen konferenssia, että meiltä puuttui joitain esitelmiä. Tällöin todettiin, että jotkin osallistujat eivät edes olleet tietoisia, että heidän pitäisi pitää puhe. Koin myös useita onnistumisen tunteita. Näistä ensimmäinen oli lähetettyjen abstraktien lukumäärä. Olin todella hämmästynyt, että globaalin kriisin jyllätessä ja ihmisten tehdessä samaan aikaan

kotiopetusta ynnä muuta, he jaksoivat kirjoittaa abstrakteja ja lähettää ne meille. Kaikkein hienoin onnistumisen tunne tuli kuitenkin palautteesta, joka oli lähetetty pääjohtajallemme konferenssin jälkeen. Siinä pyydettiin säilyttämään näitä virtuaalisen konferenssin elementtejä myös tulevissa konferensseissamme, mikäli järjestäisimme vielä fyysisiä konferensseja. Eräs vanha kollega kertoi myös, että hän oli erityisen liikuttunut näiden avauspuheen sanojen yhteydessä: ”Welcome to the ICOS Science Conference - or should I rather say: Hello, how are you my friends?”

KA: Live-twiittaus ja muu konferenssin aikainen sosiaalisen median live-viestintä oli vaativaa, koska se on niin nopeatempoista ja teimme sitä todella paljon. Onneksi toimistolla tutkimusalojen asiantuntijat auttoivat tulkitsemaan tutkijoiden käyriä ja varmistamaan, mikä kaikki oli twiittauksen tai muun viestinnän arvoista.

Miten itse konferenssi mielestänne sujui, miten usean yhtäaikaisen session ylläpitäminen ja aikatauluttaminen onnistui?

MT: Konferenssi sujui kokonaisuudessaan erittäin hyvin. Aikatauluttaminen ei aiheuttanut ongelmia, sillä aikataulut oli tehty valmiiksi etukäteen ja videotuotannon studio-ohjaaja sekä teknikot pitivät huolen eri videostriimien yhtäaikaisesta lähetyksestä. Videoyhteyden päässä esiintyville puhujille oli ruutuun laitettu näkyviin kello, joka laski kullekin jäljellä olevaa esitysaikaa. Ensimmäisen päivän

aikana kaikki ymmärsivät, että puhujan videoyhteys tosiaankin katkaistaan mikäli aika ylittyy, ja kaikki sopeutuivat tähän hyvin.

JMR: Tämä oli ehdottomasti paras virtuaalinen konferenssi, johon olen tähän mennessä osallistunut. Osallistujat jaksoivat hyvin olla mukana koko ajan, eikä viimeisenä päivänä kenelläkään ollut tarvetta lopettaa puolilta päivin, koska kenenkään ei tarvinnut matkustaa minnekään.

Millainen kokemus virtuaalinen konferenssi mielestänne oli? Järjestäisittekö sellaisen uudelleen?

MT: Konferenssi oli ajoittain hektinen, mutta kokonaisuudessaan todella palkitseva kokemus. Olen kyllä valmis järjestämään saman uudelleen – nyt olemme myös oppineet järjestämisestä paljon, ja moni asia olisi toisella kerralla varmasti helpompaa.

JMR: Kuten sanottu, tämä oli ehdottomasti paras virtuaalinen konferenssi, johon olen tähän mennessä osallistunut, joten kyllä! Tiedän myös jo, miten voimme tehdä siitä ensi kerralla entistäkin paremman.

KA: Totta kai! Pelkkä virtuaalinen konferenssi tuskin kuitenkaan korvaa fyysisistä tapaamista täysin.

EVI-CARITA RIIKONEN
Itä-Suomen yliopisto